

صریم

صریم: ریگستانی سیاه سوخته و بی میوه و بی درخت

ترجمه فرامرز میرشکار مبارکه

دلایل ترجمه:

نمونه نخست: ﴿فَأُضْبِحَتْ كَالصَّرِيمِ﴾ (قلم/۲۰). «صریم» از واژگانی است که افاده معانی مختلفی می‌نماید. این واژه مشتق از «صَرَمَ» به معنای «قطع کردن» است و از اضداد به شمار آید. معانی چون: «شب ظلمانی»، «درخت بی میوه»، «خاکستر سیاه»، «شن ریزه و ریگ» از جمله معانی است که مفسران آن را بیان داشته‌اند (ر.ک. طبرسی، ۱۹۸۸، ج ۱۰: ۵۰۴؛ آلوسی، ۱۴۱۵، ج ۱۵: ۳۴). علامه طباطبایی نیز در شرح این واژه چنین می‌فرماید: «باغ مانند درختی شد که میوه‌اش را چیده باشند و ممکن است به این معنا باشد که آن باغ مانند شب تاریک سیاه شد، چون در اثر آتشی که خدا به سوی آن فرستاد درختانش سوخت. و یا به این معنا باشد که باغ مذکور مانند بیابانی ریگزار شد، که هیچ گیاهی در آن نمی‌روید و هیچ فایده‌ای بر آن مترتب نمی‌شود» (طباطبایی، ۱۳۷۴، ج ۱۹: ۶۲۵). در واقع، فضای آیه در ترمیم بوستانی است که در اثر بلای آسمانی (صاعقه) یک جا از میان رفته و چیزی جز مستی زغال و خاکستر سیاه از آن باقی نمانده است. مترجمان در برگردان این لفظ به گونه متفاوتی عمل نموده‌اند؛ مقصود آن که در برخی از ترجمه‌های قرآن چون: ترجمه مکارم، خرمشاهی و گرمارودی، وجه شبه، تنها «سیاهی و تاریکی» است:

مکارم شیرازی: «و آن باغ سرسبز همچون شب، سیاه و ظلمانی شد!».

گرمارودی: «و چون (باغی) سوخته، سیاه گردید».

خرمشاهی: «مانند خاکستر سیاه شد».

و برخی وجه دیگر معنای واژه، یعنی «عدم فایده و بی‌محصول بودن» را مراد از لفظ

دانسته‌اند:

بهرام پور: «پس هم چون زمین بایر گردید».

پاینده: «و همانند [باغ] چیده شد».

فیض الاسلام: پس باغ مانند باغی گردیده بود که میوه‌اش چیده و درخت‌هایش بریده

شده باشد.

در این میان، مترجمانی نیز به شرح جنبه‌های مختلف معنا اهتمام داشته‌اند که به سه

ترجمه زیر اکتفا می‌نماییم:

مشکینی: «پس آن‌جا به صورت باغی میوه‌هایش چیده شده و درختانش سیاه و سرخسته

درآمد».

رضایی و همکاران: «و همچون درختان قطع شده (و خاکستر شده) گردید».

یاسری: «آن باغ مانند تل ریگی شد بی‌گیاه یا مانند خاکستر سیاه».

منبع:

دوفصلنامه مطالعات ترجمه قرآن و حدیث
دوره ۱، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۹۳

واژگان چند معنا و اهمیت آن در ترجمه قرآن کریم

محمود شهبازی^۱، علی اصغر شهبازی^۲